

• Ανάλυση καί ἐκτίμηση τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ πολεοδομικοῦ συγκροτήματος Θεσσαλονίκης

N. Κομνηνός

1. Τό κείμενο πού δικολουθεῖ εἶναι τμῆμα μιᾶς εὐρύτερης ἀνάλυσης τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ Πολεοδομικοῦ Συγκροτήματος Θεσσαλονίκης (Π.Σ.Θ.), πού πραγματοποιεῖται στά πλάσια τῆς μελέτης τοῦ TEE-Τμ. Κεντρικῆς Μακεδονίας γιά τό Ρυθμιστικό σχέδιο Θεσ/νίκης.
 - 1.1. Στόχος τῆς συγκεκριμένης μελέτης εἶναι ἡ ἐκτίμηση τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ Π.Σ.Θ. γιά τὴν περίοδο 1981-2001. Θεωροῦμε δῆμως πιθανά, κατά τὴ διάρκεια τῆς περιόδου τῆς ἐκτίμησης νά μεταβληθοῦν οἱ αἵτιες πού καθορίζουν τὴν ἔξιλιξη τοῦ πληθυσμοῦ καί τὴ γεωγραφική κατανομή τοῦ.
 - “Ἐτσι τό πρόβλημα πού θέτουμε δέν ἀναφέρεται μόνο στήν προβολή τῶν σημερινῶν τάσεων ἔξιλιξης ἀλλά στόν προσδιορισμό τῶν καθοριστικῶν καί κυριαρχῶν παραγόντων διαμόρφωσης τοῦ πληθυσμοῦ τῆς πόλης, στή διερεύνηση τῆς πιθανῆς ἀλλαγῆς τους καί στήν διατύπωση ἐνός συνόλου μεγεθῶν πού θά ἐκφράζουν τόν πληθυσμό τοῦ Π.Σ.Θ. κάτω ἀπό διεφορετικές συγκυρίες.
 - 1.2. Τά ποσοτικά στοιχεία πού χρησιμοποιήθηκον πρό-έρχονται κύρια ἀπό τήν ΕΣΥΕ⁽¹⁾, τή μελέτη τοῦ ΚΕΠΕ γιά τόν πληθυσμό⁽²⁾, τήν χωροταξική μελέτη Θεσσαλονίκης⁽³⁾ καί ἀπό τίς ἐκτιμήσεις τοῦ ‘Εθνικοῦ Συμβουλίου Χωροταξίας καί περιβάλλοντος. Ταυτόχρονα ἔχουν χρησιμοποιηθεῖ ὁρισμένες ἐκτιμήσεις πού ἀναφέρονται στήν περίοδο 71-79, πού είναι ιδιαίτερα χρήσιμες στά σημεία πού πιστοποιούν μιά ἀντιστροφή τῶν τάσεων τῆς δεκαετίας 1961-71.
 - Συγκεκριμένα θεωρήσαμε δτι τό 1979 ὁ πληθυσμός τῆς Αθήνας κυμαίνεται στά 3.350.000⁽⁵⁾, ὁ πληθυσμός τοῦ Π.Σ.Θ. ἀνέρχεται στίς 720.000⁽⁴⁾, ὁ ἀστικός πληθυσμός τῆς χώρας εἶναι 5.700.000 καί ὁ συνολικός πληθυσμός 9.300.000.
 - 1.3. Η μέθοδος πού ἀκολουθήσαμε στηρίζεται στή θεώρηση τοῦ συνολικοῦ μετασχηματισμοῦ τῶν ἀστικῶν περιοχῶν ἀπό τό 1901 μέχρι σήμερα, στήν ἐπισήμανση τοῦ ρυθμοῦ ἀνάπτυξής τους κατά δεκαετία.

στήν καταγραφή τοῦ ρυθμοῦ κατά ἀστικό κέντρο καί στόν συσχετισμό τῶν μεταβολῶν. Μ’ αὐτόν τόν τρόπο δέν περιορίζεται ἡ μελέτη εὐθύς ἔξαρχης στό Π.Σ.Θ., ἀλλά, ἀφού προσδιορίσει τή μεταβολή τοῦ συνόλου τῶν ἀστικῶν περιοχῶν, ἐντάσει μέσα σ’ αὐτήν τή μεταβολή τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ Π.Σ.Θ.

Η θεώρηση τῶν μετακινήσεων γίνεται μέσω τοῦ ὑπολογισμοῦ τῆς φαινόμενης μετανάστευσης. Πρόκειται γιά τή διαφορά ἀνάμεσα σέ καθαρή καί φυσική αύξηση τοῦ πληθυσμοῦ μιᾶς περιοχῆς. Ή μετρηση αὐτή, ἀν καί ἔμμεση μέτρηση, λόγω ἐλλειψης ἀναλυτικῶν στοιχείων γιά τήν ἑστωτερική μετανάστευση ἀλλά καί ἔξαιτιας τῆς ποιότητας τῶν παρεχομένων στοιχείων⁽⁷⁾. Κατά συνέπεια εἶναι καί ἡ περισσότερο ἐνδειγμένη μέθοδος γιά τόν ὑπολογισμό τοῦ ἀποτέλεσματος τῶν μετακινήσεων.

Τά αἵτια πού μεταβάλλουν τόν πληθυσμό τῶν ἀστικῶν περιοχῶν εἶναι τά ἀκόλουθα:

1. Η φυσική αὔξηση τοῦ πληθυσμοῦ (γεινήσεις + μείον θάνατοι).
2. Η ἀπόδημία καί ἡ παλινόστηση.
3. Η μετακίνηση ἐνός μέρους τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ πρός τίς ἀστικές περιοχές.
4. Οι ἐνδοαστικές μετακινήσεις.

Από αὐτούς τούς παράγοντες μόνο οἱ 3 πρῶτοι δρίζουν τό μέγεθος τῆς ποσοτικῆς μεταβολῆς τοῦ συνόλου τῶν περιοχῶν, ἐνῶ ἀντίθετα ὁ ἀλληλοσυσχετισμός καί τῶν τεσσάρων διαμορφώνει τό μέγεθος κάθε ἐπιμέρους πόλης.

Ἐτσι ή συνολική μεταβολή τῶν ἀστικῶν περιοχῶν γίνεται συνάρτηση τῆς φυσικῆς αὔξησης τοῦ πληθυσμοῦ, τῆς πολιτικῆς πού ἐπιδρᾶ στήν ἀπόδημία καί στήν παλινόστηση, τῆς ἀστικοποίησης πού ὠθεῖ κατοίκους ἀγροτικῶν περιοχῶν πρός τίς ἀστικές. Ή δέ μεταβολή τοῦ πληθυσμοῦ κάθε πόλης συναρτάται

στή φυσική αύξηση και στήν περιφερειακή πολιτική που λειτουργεί σάν ρυθμιστής τῶν μετακινήσεων.

2. Ποιά τά βασικά συμπεράσματα άπό τήν άνάλυση τῆς περιόδου 1951-1979.

2.1. Ο πληθυσμός τῆς 'Ελλάδος αύξηθηκε κατά 755.752 στή δεκαετία 1951-61 και κατά 380.088 στή δεκαετία 1961-71. Η μείωση κατά τή διάρκεια τῆς δεύτερης δεκαετίας δφείλεται κύρια στήν άποδημία. 830.000 μόνιμοι μετανάστες έγκαθίστανται στό έξωτερικό μεταξύ 1961 και 1971, γεγονός πού διαμορφώνει τή μέση αύξηση πληθυσμού στο 4,53% έτησίως, πιό κάτω και άπό τό μισό τῆς φυσικής αύξησης τού πληθυσμού 9,75%.

Μετά τό 1968 ή μεταναστευτική τάση άντιστρέφεται: παρουσιάζεται ταυτόχρονη μείωση τῆς άποδημίας και άνδος τῆς παλινόντσησης, γεγονός πού έπιπτρέπει τή διαμόρφωση ένός ισοζυγίου μολις τό 1974, και ένός θετικού άποτέλεσματος είστροψεκροής τό 1975. Στή διάρκεια τῆς περιόδου τό ποσοστό φυσικής αύξησης τού πληθυσμού έμφανιζει μία σταθερή πτώση.

Άπο 12,05% έτησίως τῆς περιόδου 1951-61, πέφτει στο 9,75% στή δεκαετία 61-71 και στο 7,1% μετά τό 1971.

2.2. Άλλα ένω ή μεταναστευτική κίνηση πρός τό έξωτερικό διαμορφώνει σέ πολύ χαμηλά έπίπεδα τήν αύξηση τού πληθυσμού ό αστικός πληθυσμός(*) αύξανεται μέ ταχύτατο ρυθμό: 2,33% έτησίως μεταξύ 1951-1961 και 2,56% μεταξύ 1961-1971.

Άπο τό 1951 μέχρι τό 1961, ό πληθυσμός τῶν άστικών περιοχῶν παρουσιάζει αύξηση 748.111.

Πρόκειται γιά μία αύξηση πού όφειλεται κατά 366.479 άτομα στή φυσική αύξηση τού πληθυσμού τού 1951 και κατά 381.632 άτομα στή μετανάστευση.

Άπο τό 1961 μέχρι τό 1971 ή άντιστοιχη συνολική αύξηση είναι 1.039.384 άτομα, ή δέ συμβολή τῆς μετανάστευσης στή διαμόρφωση αύτης τῆς τιμῆς μεγαλύτερη: 669.716 άτομα.

Χρησιμοποιώντας τά στοιχεία τῶν έκτιμησεων γιά τήν περίοδο 1971-1979 διαπιστώνουμε διτή ή συνολική αύξηση τῶν άστικών περιοχῶν άνέρχεται σέ 1.032.511 άτομα. Η συμβολή τῆς φυσικής αύξησης στή διαμόρφωση τῆς συνολικής είναι τῆς τάξης τῶν 271.787, ένω ή συμβολή τῆς μετανάστευσης 760.723 άτομα. Σύμφωνα έπομένως μέ τίς έκτιμησεις γιά τήν περίοδο 1971-1979 και μέ τήν έπιφύλαξη τῆς όρθοτητάς τῶν έκτιμησεων, συμπεραίνουμε διτή τό θετικό άποτέλεσμα τῆς μετανάστευσης στή διαμόρφωση τῆς συνολικής αύξησης τού διστικού πληθυσμού κατά τήν περίοδο αύτή είναι μεγαλύτερο άπό τό άντιστοιχο άποτέλεσμα τῆς περιόδου 1961-71. Διό στοιχεία συγκρατούμε άμεσως άπό τή μεταβολή:

c. Τήν έπιτάχυνση τού ρυθμού αύξησης στή δεκαετία 61-71.

β. Τό σημαντικό ρόλο τῶν μετακινήσεων στή διαμόρφωση τῆς αύξησης, 53 μέ 65%.

Μπροστά στή δεύτερη διαπίστωση παρουσιάζεται άμεσως τό έρωτημα τού τρόπου αύξησης τῶν άστικών περιοχῶν λόγω μετακινήσεων: Αύξανονται οί άστικές περιοχές γιατί προστίθενται νέοι οίκισμοι πού στό διάστημα μιᾶς δεκαετίας άποκτον πληθυσμό μεγαλύτερο τῶν 10.000 και μετατάσσονται στήν άπογραφή η άπλως οί μετακινήσεις μεγαλώνουν τόν

πληθυσμό τῶν ήδη διαμορφωμένων πόλεων;

Τό 1961 ίπάρχουν στό σύνολο τῆς χώρας 56 πολεοδομικά συγκροτήματα και πόλεις μέ πληθυσμό μεγαλύτερο τῶν 10.000 κατοίκων, τά ίδια πολεοδομικά συγκροτήματα και πόλεις συνθέτουν τόν άστικό πληθυσμό τού 1971. Η μετακίνηση τού πληθυσμού δέ δημιουργεί νέους άστικούς οίκισμούς, άντιθετα άνακατατάσσει και αύξανει τόν πληθυσμό τῶν ήδη ύπαρχοντων.

Φυσική αύξηση και μετακινήσεις πληθυσμιακές μεταβάλλονται τό βάρος τῶν άστικών περιοχῶν στό σύνολο τῆς χώρας.

Άυτές τό 1951 περιλαμβάνουν τό 37,7% τού συνολικού πληθυσμού, τό 1961 τό 43,3%, τό 1971 τό 53,2% και ή έκτιμηση γιά τό 1979 είναι 61%. Αντίστοιχα δέ μειώνεται ό άγροτικός πληθυσμός.

Η διεύρυνση τῆς συμμετοχῆς τού άστικού πληθυσμού στό συνολικό, πού διαπιστώνεται, έκφραζει τήν έξελιξη τῆς άστικοποίησης στήν 'Ελλάδα.

Τό φαινόμενο αύτό άποτελεί τό φανερό άποτέλεσμα τού μετασχηματισμού τῶν παραγωγικών σχέσεων στόν άγροτικό χώρο, τῆς κυριαρχίας τῆς κεφαλαιοκρατικής παραγωγής, μέσω τής όποιας άπελευθερώνεται και μεταφέρεται στίς πόλεις ένα μέρος τῆς έργατικής δύναμης τῆς γεωργίας.

Η είκονα τῆς δυναμικότητας πού δίνουν οί άστικές περιοχές σέ μια συνολική έξέταση είναι έξαιρετικά πλασματική, οί πληθυσμιακές αύξησης μονοπωλούνται άπό τήν 'Αθήνα και τή Θεσσαλονίκη, ένω 53 άλλες πόλεις μετά βίας κρατούν τή φυσική τους αύξηση.

Ταυτόχρονα οί άστικοί οίκισμοί χαρακτηρίζονται άπό έντονες άνιστρτητες:

3 πόλεις μέ πληθυσμό μεγαλύτερο τῶν 100.000 κατοίκων περιλαμβάνουν τό 69% τού άστικού πληθυσμού.

30 " " " μεταξύ 20.000 και 100.000 κατοίκων περιλαμβάνουν τό 22% τού άστικού πληθυσμού.

22 " " " μεταξύ 10.000 και 20.000 κατοίκων περιλαμβάνουν τό 9% τού άστικού πληθυσμού.

Η μεταβολή τού πληθυσμού τού Π.Σ.Θ. χαρακτηρίζεται άπό τίς άλλαγές πού συμβαίνουν στό σύνολο τῆς χώρας. Μεταξύ τῶν έτῶν 1951-61 ό πληθυσμός τού Π.Σ.Θ. αύξανεται κατά 78.013, άπό τήν αύξηση δέ αύτή μόνο 38.510 άτομα όφειλονται στή φυσική αύξηση τού πληθυσμού τού 1951. Τό ίπολοιπο (39.503) είναι τό θετικό άποτέλεσμα τῆς μετακίνησης.

Οι τιμές γιά τήν έπομενη δεκαετία είναι: Συνολική αύξηση 176.712, θετικό άποτέλεσμα μετακίνησης 137.928 η τό 77% τής συνολικής αύξησης.

2.3. Οι άγροτικοί και ήμιαστικοί οίκισμοί, οίκισμοί μέ πληθυσμό μικρότερο τῶν 2 και 10 χιλ. κατοίκων άντιστοιχως, διέρχονται τούς άντιστροφούς μετασχηματισμούς. Στή δεκαετία 1951-61 τούς έγκαταλείπουν 597.153 άτομα. Στήν έπομενη 10ετία ή άφαίμαξη όγκωνται: Ο άγροτικός και ήμιαστικός πληθυσμός μειώνεται κατά 1.144.338 κατοίκους (η τό 25% τού πληθυσμού τού 1961). Η ίπαιθρος έγκαταλείπεται άπό γεωργικό και μή γεωργικό πληθυσμό. Οι μικροί άγροτικοί οίκισμοί χάνουν τό 20 μέ 30% τού πληθυσμού τους και οί κωμοπόλεις καταρρέουν.

Διέξοδο στήν άγροτική έξοδο δίνει ή μετανάστευση πρός τό έξωτερικό. Από τό 1955 μέχρι τό 1970 άλλαζει ή κοινωνική σύνθεση του ρεύματος. Έτσι ένω στό σύνολο τών μεταναστών τό 1962 τό 7,35% ήσαν άγροτες, τό 1970 ή συμμετοχή φθάνει τό 30%. Ταυτόχρονα άγροτική είναι και ή κοινωνική προέλευση άλλων όμαδων που διαρθρώνουν τό μετανάστευτικό ρεύμα, δημοσιαίες χωρίς έπαγγελμα, έργοζόμενες στή μεταποίηση με μικρή προϋπηρεσία, οι χωρίς άπασχόληση⁽⁴⁾.

3. Η διάρθρωση τής έκτιμησης.

Οι μεταβολές που συνέβησαν στήν είκοσαετία 1951-71, διασχηματισμός τών άστικων και άγροτικών περιοχών, ή διάρθρωση τής άποδημίας και τής παλινόστησης, ή πτώση τής φυσικής αύξησης, προσδιορίζουν δρισμένες τάσεις, ή προβολή τών όποιων μπορεί νά μᾶς δώσει ένα μέγεθος γιά τό Π.Σ.Θ. στό έτος 2000.

Αύτή τήν προβολή πρέπει νά τήν άντιπαραθέσουμε σέ μια άναδιάρθρωση τών αιτίων που προσδιορίζουν τήν πληθυσμιακή συγκέντρωση. Πρίν δώσουμε ένα μέγεθος γιά τό Π.Σ.Θ. τό έτος 2000, είναι άναγκαιο νά διερευνήσουμε τήν πιθανή και δυνατή άλλαγή τών αιτίων που προσδιορίζουν τή συγκέντρωση του πληθυσμού.

Μᾶς χρειάζονται μία σειρά άπό έκτιμησεις γιά τήν 20ετία 1981-2001, σχετικά μέ:

1. Τή φυσική αύξηση του πληθυσμού.
2. Τό υψος τής άποδημίας και τής παλινόστησης.
3. Τήν έκροη του άγροτικού χώρου.
4. Τήν πιθανή άναδιάρθρωση τών μετακινήσεων στή βάση μιᾶς περιφερειακής πολιτικής.

Οι έκτιμησεις γιά τή μεταβολή αύτών τών διαδικασιών, τήν πιθανή διακύμανση ή άντιστροφή τών τάσεων τους είναι άπαραίτητες γιά τόν προσδιορισμό του μεγέθους του Π.Σ.Θ. τό έτος 2000. Στήν ούσια άποτελούν τίς προϋποθέσεις τής πληθυσμιακής έκτιμησης.

Όσο πληρέστερη είναι ή πρόβλεψη τής άλλαγης τους τόσο σωστότερη και ή ποσοτική πρόβλεψη του μεγέθους τής πόλης.

3.1. — 3.2. Η έκτιμηση γιά τή φυσική αύξηση, τήν άποδημία και τήν παλινόστηση.

Στήν έκτιμηση γιά τή φυσική αύξηση του πληθυσμού και τή διάρθρωση τής άποδημίας και παλινόστησης μέχρι τό 2000, ίδιαίτερα χρήσιμη στάθηκε ή μελέτη του ΚΕΠΕ γιά τόν πληθυσμό. Από τίς τρεις έναλλακτικές ύποθέσεις έξέλιξης τής άναπαραγγικότητας που διατυπώνονται, υίσθετούμε τήν άποψη διτε είναι δυνατή και έπιλυμητή ή έκτροπή πρός τά σύνω τών σημερινών τάσεων. Η ύπόθεση αύτή σέ συνδυασμό μέ τήν πρόβλεψη έξέλιξης τής θνησιμότητας μᾶς δίνει τίς άκολουθες τιμές γιά τή φυσική αύξηση του πληθυσμού.

1976-1981	7,1%
1981-1985	7%
1986-1990	6,2%
1991-1995	5%
1996-2000	4%

Σχετικά μέ τήν άποδημία και τήν παλινόστηση, τά μεγέθη τών τελευταίων έτῶν, σέ σχέση μέ τήν ζίκονομική ένφεση τής Δ. Εύρωπης και τούς περιορι-

σμούς έγκατάστασης στίς ΗΠΑ προσδιορίζουν τήν έκτιμηση διτε θά συνεχίστει ή έλαφρά ύπεροχή τής παλινόστησης, πού παρατηρείται τά τελευταία χρόνια, και διτε θά ιπάρχει θετική έπιδραση τού μεταναστευτικού ρεύματος πάνω στό μέγεθος τού πληθυσμού.

Ο σισχετισμός τών προβλέψεων γιά τή φυσική αύξηση και τή διάρθρωση τής έξωτερικής μετανάστευσης μᾶς δίνει τά άκολουθα μεγέθη γιά τόν πληθυσμό τής Έλλαδας:

1981	9.400.000
1991	10.150.000
2001	10.700.000

Η πρόβλεψη αύτη, άν και χαμηλότερη κατά 200 και 900 χιλ. τών κρατικών προβλέψεων, προϋποθέτει και ένισχιση τών γεννήσεων και θετικό άποτέλεσμα τής μετανάστευσης 250.000 ότόμων.

3.3. Η έκτιμηση τής έκροης τών άγροτικών περιοχών.

Η έκτιμηση τού μεγέθους τής έκροης άπό τοίς άγροτικοίς και ήμιαστικοίς οικισμοίς έγινε κατά προσέγγιση.

Στό βαθμό που ζλεπει μιά όλοκληρη μελέτη σχετικά μέ τήν άστικοποίηση και τήν πιθανή έξέλιξη τής ποσοτική έκφραση τής άποιας είναι η άναλυγία τού πληθυσμού την άστικον πληθυσμού στό σύνολο τού πληθυσμού, χρησιμοποιήθηκαν έπιμερους στοιχεία, ποσοτικά και ποιοτικά και υποθέσεις σέ σχέση μ' αυτά τήν έξέλιξη τού άγροτικού και ήμιαστικού πληθυσμού⁽¹⁰⁾. Η έλλειψη αύτή προσδιορίζει και τόν προσωρινό χαρακτήρα τών μεγέθων πουύ ύπολογίσαμε γιά τό Π.Σ.Θ. και κάνει άναγκαιο ένα έπιανυπροσδιορισμό μεγεθών στή βάση μιᾶς πλήρους άνάλυσης τής άστικοποίησης.

Δεδομένου διτε ή άποδημία θά κυμανθεί ή προβλέπεται διτε θά κυμανθεί. σέ πολύ χαμηλά έπίπεδα ό κύριος όγκος τής άγροτικής έξόδου θά διοχετευθεί στίς άστικές περιοχές, μᾶς δέ μέ τή φυσική κίνηση τού πληθυσμού τών άστικων περιοχών θά διαμορφώσει το συνολικό τους μεγέθος.

Τά στοιχεία πουύ λάβαμε ύπόψη γιά τήν έξέλιξη τής άστικοποίησης μᾶς προσδιορίζουν τήν άκολουθη ύπόθεση, ή άποια άπωσδήποτε χρειάζεται έξακριβώση:

1. Οτι θά συνεχίστει ή έκροη τού πληθυσμού τών άγροτικών και ήμιαστικών περιοχών.
2. Οτι πιθανόν νά ένταθει ό ρυθμός άστικοποίησης.
3. Οτι ό πληθυσμός τών άγροτικών και ήμιαστικών περιοχών θά άποτελεί τό 1981 τό 39-37% τού συνόλου τό 1991 τό 30-24% τού συνόλου τό 2001 τό 20-10% τού συνόλου

3.4. Η έκτιμηση γιά τή διάρθρωση τών μετακινήσεων.

Η διάρθρωση τών μετακινήσεων μεταξύ άγροτικού και άστικού χώρου καθώς και οι ένδοστικές μετακινήσεις έξαρτωνται άπό τίς περιφερειακές άνιστητες και τό διαφορετικό δυναμισμό τών πόλεων.

Μέχρι σήμερα ή δρθρωση τών γεωγραφικά διασπαρμένων χώρων παρσγαγής και κατυνάλωσης είναι τέτοια πουύ έπιτρέπει νά έπωφεληθεί τό σύνολο τών πόλεων άπό τήν άγροτική έξοδο. Μέσω τού συνδυασμού ένδοστικών και άγροτοαστικών μετα-

το ρυθμιστικό σχέδιο Θεσσαλονίκης

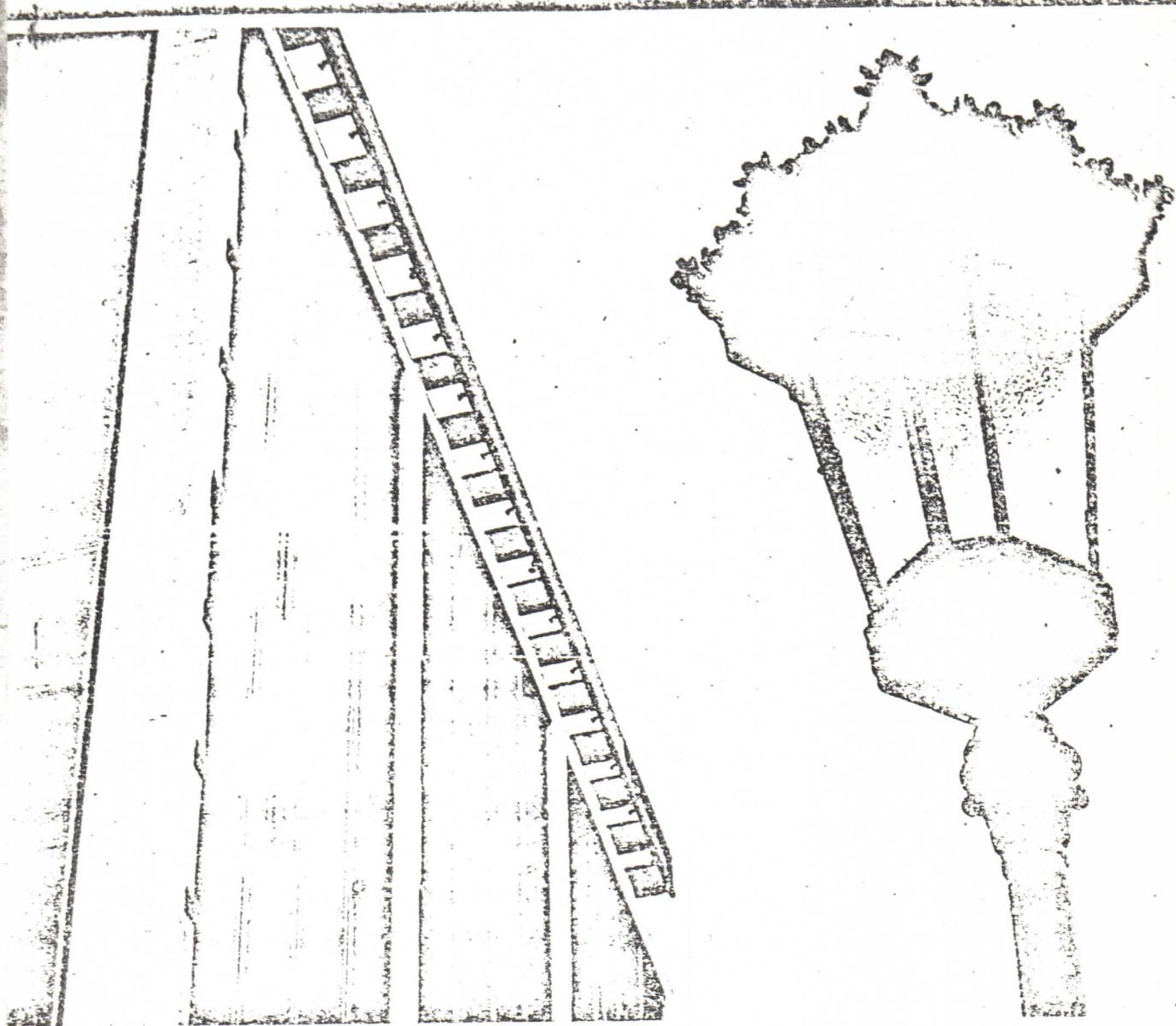
- κινήσεων τό μεγαλύτερο μέρος της ανέξησης τών δαστικών περιοχών άπό την είσροή άγροτικού πληθυσμού μετατρέπεται σε ανέξηση της Αθήνας και του Π.Σ.Θ.
- Ο ρόλος τών μετακινήσεων μεταξύ τών περιοχών που άναφέραμε είναι ίδιαίτερα σημαντικός στό βαθμό που άναδιαρθρώνουν και άνακατανέμουν τη συνολική ανέξηση τών δαστικών περιοχών που προκαλεί ή φυσική ανέξηση τού πληθυσμού, ή δαστικοποίηση και ή παλιννόστηση.
- Έτσι ή σωστή διαπίστωση της κατάστασης που κυριαρχεί σήμερα, τών τάσεών της και του πιθανού μετασχηματισμού της μετά άπό μία προγραμματισμένη έπεμβαση, κρίνει άποφασιστικά τήν πληρότητα τού ήπολογισμού.
- Στό θέμα αύτό προτείνουμε τίς δύο άκόλουθες ύποθεσίς:
- Η πρώτη υπόθεση που δεχόμαστε γιά την έξελιξη τών μετακινήσεων μέχρι τό 2000 προσδιορίζεται άπό τη σημερινή κατάσταση και τίς διαφαινόμενες τάσεις.
- Οι μετακινήσεις θά δροῦν θετικά και συσσωρευτικά κύρια γιά την Αθήνα και τό Π.Σ.Θ.
- Η δεύτερη υπόθεση που υιοθετούμε άναφέρεται στήν πιθανή άναδιαρθρωση τών μετακινήσεων μέτρη την έφαρμογή της περιφερειακής πολιτικής τών ΚΕΠΑ. Δεδομένης δημοσίας της άσφαφειας που χαρακτηρίζει τήν στιγμή αυτή τη νέα περιφερειακή πολιτική, ο ήπολογισμός τών μεταβολών, που αυτή πιθανόν νά έπιφερει, γίνεται μέτρη μεγάλη προσέγγιση.
- Η φυσική κίνηση τού πληθυσμού τών δαστικών περιοχών μαζί μέτρη αποδημία και τήν παλιννόστηση είσροή άγροτικού και ήμιαστικού πληθυσμού θά

- δρίσει τό συνολικό μέγεθος τών δαστικών περιοχών. Η διάρθρωση τών μετακινήσεων θά προσδιορίζει τήν κατανομή τού συνολικού μεγέθους στίς διάφορες πλειστηριασμένες περιοχές.
- Η σύνθεση τών τεσσάρων αύτών διαδικασιών και δυσχετισμός τών υποθέσεων πού άναφέραμε γιά κάθε μία, μᾶς δίνουν τά άκρολουθα μεγέθη γιά τό Π.Σ.Θ.
- I. Εφόσον ο πληθυσμός τών ήμιαστικών και άγροτικών οίκισμών τό 2000 άποτελεί τό 20% τού συνολικού πληθυσμού και δέν υπάρχει περιφερειακή έπεμβαση ο πληθυσμός τού Π.Σ.Θ. θά κυμαθεί άναμεσα στό 1.035.000-1.220.000 μέτρη την 1.175.000. (Τό μέγεθος αύτό άποτελεί τήν προβολή τών σημερινών τάσεων).
- II. Μέ τό ίδιο μέγεθος πληθυσμού άγροτικών και ήμιαστικών περιοχών και περιφερειακή έπεμβαση ο πληθυσμός της Θεσσαλονίκης μπορεί νά διατηρηθεί στό 1.020.000.
- III. Εφόσον μειωθεί ο άγροτικός πληθυσμός και τείνει στό 10% στό τέλος της δεκαετίας 1991-2000, και υπάρχει περιφερειακή έπεμβαση, είναι δυνατόν δέ αυτή ή ίδια ή περιφερειακή έπεμβανά έπιφερει τήν μείωση, ο πληθυσμός τού Π.Σ.Θ. θά φύάσει τό 1.200.000.
- Η όλοκλήρωση της μελέτης άπό τήν όποια άπορρεει τό παρόν κείμενο θύν ηπιτρέψει, ήπο τή μια μεριά τή συγκεκριμενοποίηση τών ποσοτικών μεγεθών περιορίζοντας τό εύρος της φουρκέτας και άπό τήν άλλη τή διατύπωση, μέτρη μεγαλύτερη άκριβεια, τών συνθηκών κάτω άπό τίς δημοσίες θά πραγματοποιηθούν τά μεγέθη που άναφέρονται.

1. — Στατιστικές έπετηριδες έτων 1956 έως 1977.
— Αποτελέσματα άπογραφής τού πληθυσμού 7.4.1951, Τόμος II.
— Πληθυσμός της Ελλάδος κατό τήν άπογραφή της 7.4.1951.
— Αποτελέσματα της άπογραφής πληθυσμού και κατοικιών της 14.3.1971, Τόμος III.
2. Ο πληθυσμός της Ελλάδας – έξελιξεις – θεωρήσεις, ΚΕΠΕ Αθήνα, Μάιος 1978.
3. Ιωάννης Τριανταφυλλίδης «Χωροταξική μελέτη Θεσσαλονίκης», 6. Πληθυσμός, Θεσσαλονίκη 1966.
4. «Μία θεώρηση χωροταξικών μεγεθών στήν Αττική» ΥΔΕ Υπηρεσία Οικισμού - Αθήνα 1978.
5. Βλ. Λ. Βασενόχφων, - Πόλοι άναπτυξης και πολιτική άντιπλων πόλεων, οικονομία και κοινωνία, Αύγουστος - Σεπτέμβριος 1979.
6. Προκύπτει και άπό τήν έρευνα της Ο.Ε. τού ΤΕΕ γιά τό Ρυθμιστικό σχέδιο Θεσσαλονίκης.
7. Βλ. Δ.Γ. Τσαύσης — Στοιχεία Κοινωνιολογίας — A. Ο πληθυσμός, Έκδόσεις GUTENBERG, Αθήνα 1976.
8. Σύμφωνα μέτρη τήν ΕΣΥΕ, άστικος πληθυσμός είναι ο πληθυσμός τών δαστικών περιοχών, ήτοι τών δήμων και κοινοτήτων μέτρη περισσότερους άπό 10.000 κατοίκους καθώς και ο πληθυσμός τών 13 Πολεοδομικών Συγκροτημάτων τής χώρας.
9. Βλ. «Οικονομική άναπτυξη και μετανάστευση στήν Ελλάδα» Επιμ. Μάριος Νικολινάκος — Έκδόσεις «Κάλβος» — Αθήνα 1974.
10. Παρατίθεται τό είδος τών στοιχείων που χρησιμοποιήσαμε

- γιά τήν έκτιμηση της έξελιξης της άστικοποιησης.
— Οι ρυμοί μεταβολής άγροτικού και ήμιαστικού πληθυσμού άπό τό 1951 μέχρι σήμερα.
— Οι έκτιμήσαις γά τούς έργα άμεσων στόν πρωτογενή τομέα και γά τούς άστικό πληθυσμό τό 2000, τού Έθνικού Συμβουλίου Χωροταξίας και Περιβάλλοντος.
— Τό δεδομένο τήν μεταφοράς πληθυσμού άπό τόν πρωτογενή στό δευτερογενή τομέα στά πλαίσιο τής άναπτυξιακής διαδικασίας και τό γεγονός διτού τό 92% τού ένεργού πληθυσμού τών ήμιαστικών και άγροτικών περιοχών τό 1971 δεσχολείται στόν πρωτογενή τομέα.
— Τίς μικρές πιθανότητες έγκαταστασής βιομηχανιών σε μικρούς οικισμούς που δέν προσφέρουν τήν άπαιτούμενη ύποδημή, δίκτυο πληροφοριών και υπηρεσίες διαχείρισης.
— Τήν άπονσία και τό μεγάλο κόστος δημιουργίας και διατήρησης τεχνικής ύποδημής και μή δργοτικών άπασχολήσιων σε μικρούς οικισμούς.
— Τήν άνακολουθία άναμεσα σέ ένεργο πληθυσμό στή γεωργία και στό είσοδημα άπό τή γεωργία τό 51% τού ένεργού πληθυσμού δεσχολείται τό 1961 μέτρη τή γεωργία και παράγει τό 28% τού Α.Ε.Π., ένω τό 1971 δεσχολείται μέτρη τή γεωργία τό 40% τού ένεργού πληθυσμού και παράγει τό 17% τού Α.Ε.Π.
— Τό μίσος έπιπεδο άστικοποιησης τών άναπτυγμένων καπιταλιστικά χωρών και τήν έπιπεδην τού ρυθμού άστικοποιησης στίς ήπαντυξιτες και έξαρτημένες χώρες.
— Τή θετική σχέση άναμεσα σέ έπιπεδο οικονομικής άναπτυξης και βαθμού άστικοποιησης.

TEXNIKO EPIMOCHNIKO EAVVNOU

TEXNIKO EPIMOCHNIKO EAVVNOU - ΤΜΗΜΑ KENEPRIKE MAKSEONIAS